

regnssabsmæssigt at beregne noget Udbytte — hvor prænt dette end tager sig ud, saa er det dog i Virkeligheden to ensartede Virksomheder til Fordel for dem, der udøve dem, og det er derpaa, det kommer an. Og selv om man vilde sige, at det er til Fordel for Medlemmerne af Forbrugsforeningerne, at de bestattes af deres mulige Indtægt af Foreningen gennem deres egen personlige Formue- og Beslighedsstat, saa er det ganske vist meget sandt, men den Magt og Stilling, som en saadan Forbrugsforening indtager, og den Ekstrafortjeneste, der derigennem opnaas, maa alligevel stilles sammen med, naar den naar visse større Proportioner, et virkelig stort Aktieselskab. Drives et Aktieselskab i det maas, kan man heller ikke sige, at det lille Aktieselskab har nogen særlig privilegeret Stilling. Det er kun de store Proportioner, der skabe en Art Monopoler eller begunstigede Stillinger, og bliver en Forbrugsforening virkelig saa stor, at den kommanderer Forholdene i en Egn, saa har den væsentlig den samme Karakter i Henseende til Skattepligt, som et Aktieselskab. Tidligere var det saaledes, at Forbrugsforeninger bleve opfattede som de maas, der sluttede sig sammen, det var en filantropisk Forening, man kunde støtte uden for Loven. Men efter at det er blevet til Sammenslutninger, ikke alene af Smaaafolk, men ogsaa af store Folk, som der igennem søge deres Fordel paa forskellig Maade, forekommer det mig rigtignok, at det ikke gaar længere an at betragte Forbrugsforeninger og Produktionsforeninger som filantropiske Foreninger. Seg ved ikke, om man vil betragte „Frey“ som en filantropisk Forening. For mig staar det virkelig saaledes, at dette Selskab fortjener at bestattes lige saa vel som noget Aktieselskab, og det vil man ikke kunne komme til, i hvert Fald vil Selskabet let kunne lave sine Love om, saaledes at det kan undgaas. Seg vil tage et andet Eksempel. Naar en Mand slagter Svin f. Eks. for Husmænd, og tjener sit tarvelige Brød derved, bliver han jo bestattet, men naar 20—30 Gaarde slaa sig sammen om at slagte Svin i Fællesskab, idet de kunne levere tilstrækkelige Svin til at lave et saadant Fælles-Svin slagteri, saa gaar det ind under de filantropiske Indretninger; det kaldes saa blot en Andels- og Forbrugsforening o. s. v. Det ser jeg egentlig ingen Grund til. I hvert Fald forekommer det mig, at man maa vogte sig for at komme til at forfølge Aktieselskaber og komme til at favorisere Produktions- og Forbrugsforeninger efter den Udvikling, de i vor Tid have faaet: helt bort fra det filantropiske Grundlag. At man ikke skal

forfølge nogen af dem, er ganske rigtigt, og jeg haaber ikke, at mine Ord opfattes saaledes, at jeg stiller mig paa et snæverhjørnet Købstadssynspunkt, som blot vil forfølge Forbrugsforeningerne som fjendtlige Magter, fordi de gaa Købstæderne i Næringen. Det er ingenlunde min Mening; men jeg mener, at man skal efter Karakteren af deres Virksomhed behandle dem lige retfærdigt og sige, at det kan i og for sig være Staten ligegyldigt, om det er Enkeltmand, der driver en Forretning, eller det er Folk, der have sluttet sig sammen. Det ene kan være heldigt i det ene Tilfælde og det andet i et andet, det kan Staten ikke afgøre, og den skal ikke begunstige den ene paa den andens Bekostning.

Hermed skal jeg slutte, da jeg ikke skal opholde mig ved andre Enkeltheder. Det, jeg har omtalt, er for mig Hovedspørgsmaalet i dette Lovforslag, og jeg agter at stemme for det og ønsker, at der i det hele paa det Grundlag med visse Endringer maatte kunne komme en Lov ud.

Klein: Det var væsentlig for at udtale mig angående Spørgsmaalet om Stat eller Afgift paa Aktier, at jeg begærede Ordet. Nu har i Dag det ærede Medlem for Kjøbenhavn's 4de Valgkreds (Scharling) udtalt sig om samme Emne og paa en saadan Maade, at jeg i alt væsentligt ganske kan slutte mig til det. Smidlertid ligger dette Spørgsmaal mig noget paa Sinde, og der er derfor en enkelt Bemærkning, jeg gerne vilde føje til, hvad der fra hans Side blev fremført, saa meget mere, som efter at han først havde talt, har ogsaa den højtærede Minister berørt dette Spørgsmaal, og nu ogsaa den sidste ærede Taler talt derom. Seg vil tillade mig i Spidsen for mine Bemærkninger at sætte en Udtalelse, som jeg med megen Tilfredshed hørte for et Øjeblik siden af den højtærede Indenrigsminister, den nemlig, at førend der kunde være Tale om en Pligt for nogen til at betale til Kommunen, maatte man have det afgjort, om der var nogen Kommune, der virkelig havde en Ret. Seg beholder mig dertil, og jeg spørger da: Med hvilken Ret kræves der en særlig personlig Kommuneskat af Aktieselskaber? Seg har længe sørgøves spejdet efter at høre eller læse en Begrundelse af den Bestatning, man lægger paa Aktieselskaber. Seg har hørt antyde noget saadant som, at Aktieselskaber kunde not „taale“ en moderat Bestatning. Dersom det skulde være en retfærdig Grund, forekommer det mig, at man kunde komme til højt mærkelige og bedrøvelige Konsekvenser og i Særdeleshed, hvis man ved